

значення, оскільки саме соціальний діалог варто розглядати як засіб подолання кризових ситуацій, спричинених військовою агресією РФ.

Список використаних джерел

1. Європейська соціальна хартія (переглянута) від 03 травня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. №51. Ст. 2096.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення правової регулювання дистанційної, надомної роботи та роботи із застосуванням гнучкого режиму робочого часу: Закон України від 04.02.2021 №1213-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2021. №20. Ст. 178.
3. Кодекс законів про працю України: Затв. Законом УРСР від 10.12.1971 №322-VIII. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1971. Додаток до №50. Ст. 375.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент В. С. Тарасенко

Кубатко-Писаренко Юлія Володимирівна
аспірантка 4- курсу кафедри трудового права
та права соціального забезпечення

Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОФСПІЛКИ, ЇХ ОБ'ЄДНАННЯ ЯК ПРЕДСТАВНИКИ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Одним із правових інститутів у структурі колективного трудового права є такий інститут, як «Профспілки, їх об'єднання як представники працівників». Нормами цього інституту регламентується відповідний вид колективних трудових відносин – із діяльності профспілок, їх об'єднань щодо представництва і захисту прав та інтересів працівників.

У цей час правовий статус профспілок їх об'єднань закріплений Конституцією України (ст. 36) [1], Кодексом законів про працю України (глава XVI «Професійні спілки. Участь працівників в управлінні підприємствами установами, організаціями» [2], Законом України «Про професійні спілки, їх права і гарантії діяльності» [3] та інших нормативно-правових актах.

В умовах воєнного стану профспілки, їх об'єднання продовжують виконувати свої основні функції – представницьку, захисну функції і

функцію громадського контролю за дотриманням законодавства про працю і про охорону праці.

Профспілки, їх об'єднання в умовах воєнного стану продовжують залишатися найбільш масовими громадськими організаціями, які представляють і захищають права та інтереси працівників. Хоча не можна не враховувати те, що в сучасних умовах має місце тенденція скорочення чисельності профспілок через масові звільнення працівників через військові дії та у зв'язку з цим зупиненням дії підприємств, установ, організацій, міграцією населення, виїздом за кордон осіб працездатного віку та ін.

Право профспілок, їх об'єднань представляти і захищати права та інтереси членів профспілок закріплене в частині першій ст. 19 Закону України «Про професійні спілки, їх права і гарантії діяльності».

У частині другій цієї статті йдеться про те, що «профспілки, їх об'єднання здійснюють представництво і захист трудових, соціально-економічних прав та інтересів членів профспілок в державних органах та органах місцевого самоврядування, у відносинах з роботодавцями, а також з іншими об'єднаннями громадян».

Потрібно звернути увагу на те, що в цій частині ст. 19 Закону зазначається про «представництво і захист трудових, соціально-економічних прав та інтересів членів профспілок». Як видається, зазначене положення потребує уточнення, оскільки і чинній Конституції України [4] не застосовується така категорія, як «соціально-економічні права». У Розділі 2 Конституції проголошені громадянські, політичні, економічні, соціальні, культурні та екологічні права і свободи людини і громадянина. Отже, необхідно в частині другій ст. 19 Закону України виокремлювати трудові, соціальні та економічні права та інтереси членів профспілок. Така класифікація відповідає й положенням міжнародних актів про права людини.

Частиною четвертою ст. 19 Закону профспілкам, їх об'єднанням надане «право представляти інтереси своїх членів при реалізації ними конституційного права на звернення за захистом своїх прав до судових органів, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, а також міжнародних судових установ».

Як видається, зміст частини четвертої ст. 19 Закону України «Про професійні спілки, їх права і гарантії їх діяльності» не повною мірою відображає представництво профспілками інтересів своїх членів. В ній йдеться про право профспілок, їх об'єднань представляти інте-

реси своїх членів тільки в судових органах, через Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та в міжнародних судових установах.

У цьому випадку не враховується передбачене частиною першою ст. 226 Кодексу законів про працю України право представника профспілкового органу виступати за бажанням працівника від його імені при розгляді спору в комісії по трудових спорах.

У ст. 26 Закону України «Про професійні спілки, їх права і гарантії діяльності» окремо закріплені права профспілок, їх об'єднань представляти інтереси працівників в органах, що розглядають індивідуальні трудові спори, а також при вирішенні колективних трудових спорів (конфліктів). Законом України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» [4] регламентується участь профспілок, їх об'єднань у діяльності примирних комісій, трудових арбітражів та інших органів, які розглядають колективний трудовий спір (конфлікт).

Отже, доцільно було б узгодити зміст частини четвертої ст. 19 Закону України «Про професійні спілки, їх права і гарантії діяльності» та частин першої і другої ст. 26 зазначеного Закону в частині представництва і захисту профспілками, їх об'єднаннями прав та інтересів своїх членів в органах з вирішення трудових спорів, а не тільки в судових органах.

У статті 4 чинного Закону України «Про соціальний діалог в Україні» [5] однією із сторін соціального діалогу визнано профспілкову сторону, яка має своїх суб'єктів. У передбачених Законом випадках суб'єкти профспілкової сторони повинні відповідати встановленим критеріям репрезентативності. Отже, незважаючи на те, що в деяких законодавчих актах згадуються інші представники працівників, уповноважені трудовим колективом органи тощо, профспілки, їх об'єднання є єдиними представниками працівників у відносинах соціального діалогу, а саме у відносинах із суб'єктами сторони роботодавців і сторони органів виконавчої влади на національному, галузевому (міжгалузевому), територіальному рівнях соціального діалогу.

Таке становище профспілок, їх об'єднань варто закріпити в новому Трудовому кодексі України. Але, на жаль, у зареєстрованих законопроектах взагалі відсутні спеціальні норми про правовий статус профспілок, їх об'єднань, що викликає заперечення.

Представницька функція профспілок, їх об'єднань нерозривно пов'язана із захисною функцією, зміст якої в умовах воєнного стану зазнає змін.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.
2. Кодекс законів про працю України: Затверджений Законом №322-VIII від 10.12.71. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1971. Додаток до №50. Ст. 375.
3. Про професійні спілки, їх права і гарантії діяльності: Закон України від 15 вересня 1999 р. №1045-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. №45. Ст. 397.
4. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 03 березня 1998 р. №137/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. №34. Ст.227.
5. Про соціальний діалог в Україні: Закон України від 23 грудня 2010 р. №2852-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. №28. Ст. 255.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Тарасенко В. С.

Луцик Володимир Борисович

*аспірант кафедри трудового права та права соціального забезпечення
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПОРУШЕНЬ ПРАВА ПРАЦІВНИКА НА ПРАЦЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Військова агресія РФ проти України спричинила зупинення роботи підприємств (установ, організацій) і, як наслідок, втрату робочих місць мільйонами українців. За даними Міжнародної організації праці, від початку російської агресії в Україні було втрачено 4,8 млн. робочих місць [1].

Дослідження МОП свідчать про те, що ескалація військових дій призведе до збільшення втрати робочих місць в Україні до семи мільйонів. І, навпаки, негайне припинення таких дій, уможливило б швидке відновлення з поверненням 3,4 мільйонів робочих місць.